

ZAGADNIENIE PRAWNE

W sprawie o zapłatę na skutek zażalenia pozwanej na postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 5 marca 2012 r.

Czy komornik wykonując postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia ustalając wysokość poniesionych przez stronę w postępowaniu w przedmiocie wykonania zabezpieczenia kosztów, należnych komornikowi za wykonanie tych czynności w oparciu o ustawę o komornikach sądowych i egzekucji, ustala również wysokość wynagrodzenia pełnomocnika reprezentującego stronę w tym postępowaniu?

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w C. postanowieniem z dnia 5 marca 2012 r. zasądził od pozwanej D. Spółki Akcyjnej w G. na rzecz powódki M. Ś. kwotę 4.564,98 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania zabezpieczającego, a w pozostałej części oddalił wniosek powódki. Na zasądzoną kwotę złożyły się ustalone przez komornika koszty postępowania zabezpieczającego w kwocie 3.644,98 zł oraz kwota 900 zł z tytułu kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu tegoż postanowienia Sąd Okręgowy odwołując się do art. 745 k.p.c. ponad koszty postępowania zabezpieczającego ustalone przez komornika w postanowieniu uwzględnił także koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu zabezpieczającym.

Wydanie tegoż postanowienia nastąpiło w sytuacji, gdy po wydaniu przez Sąd Okręgowy w C. nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym w dniu 17 listopada 2011r., który uprawomocnił się 9 grudnia 2011r., powódka wniosła wniosek do

Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w C. o przeprowadzenie postępowania zabezpieczającego. Komornik ten postanowieniem z dnia 8 lutego 2012 r. ustalił koszty postępowania zabezpieczającego w wysokości 3.644,68 zł w oparciu o art. 770 zd. 3 i 4 k.p.c. w związku z art. 743 k.p.c. i art. 39 i 45 1 ustawy o Komornikach sądowych i egzekucji. Na koszty te złożyły się wyłącznie koszty należne Komornikowi sądowemu, a poniesione przez powódkę.

Wnioskiem z dnia 14 lutego 2012 r. powódka wniosła o orzeczenie o kosztach postępowania zabezpieczającego zgodnie z postanowieniem Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w C. oraz o kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu zabezpieczającym.

Zażalenie na wskazane wyżej postanowienie wniosła pozwana wnosząc o jego uchylenie ponad kwotę 3.644,98 zł oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa w postępowaniu zażaleniowym podnosząc brak podstaw do ustalenia przez Sąd kosztów zastępstwa adwokackiego w postępowaniu komorniczym skoro koszty te mogą być ustalone wyłącznie przez komornika.

Powódka w odpowiedzi na zażalenie wniosła o jego oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego wskazując, iż komornik może ustalić jedynie koszty wykonania zabezpieczenia, a nie całego postępowania zabezpieczającego.

W stanie faktycznym niniejszej sprawy kluczowe znaczenie dla rozpoznania wniesionego zażalenia ma odpowiedź na pytanie: czy komornik wykonując postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia ustalając wysokość poniesionych przez stronę w postępowaniu w przedmiocie wykonania zabezpieczenia kosztów, należnych komornikowi za wykonanie tych czynności w oparciu o ustawę o komornikach sądowych i egzekucji, ustala również wysokość wynagrodzenia pełnomocnika reprezentującego stronę w tym postępowaniu.

Powyższe powoduje, iż koniecznym stało się wystąpienie przez Sąd Apelacyjny do Sądu Najwyższego w trybie art. 390 § 1 k.p.c., albowiem w sprawie powstało zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości wymagające przedstawienia tego zagadnienia do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu.

Powstałe wątpliwości są zaś tego rodzaju, że ich wyjaśnienie ma bezpośredni wpływ na rozpoznanie zażalenia, a nadto także zagadnienie prawne powstało w oderwaniu od okoliczności faktycznych sprawy, której dotyczy co umożliwia udzielenie uniwersalnej odpowiedzi na tle różnej praktyki orzeczniczej sądów powszechnych.

Uzasadniając powstałą wątpliwość należy zauważyć, iż w doktrynie i orzecznictwie oraz praktyce organów egzekucyjnych w sposób wyraźny prezentowane jest rozbieżne stanowisko w zakresie tego, czy komornik sądowy ustalając postanowieniem wysokość kosztów związanych z wykonaniem zabezpieczenia ustala także koszty zastępstwa związane z działaniem pełnomocnika w ramach tegoż postępowania.

Wskazać należy w tym miejscu, że nie budzi wątpliwości to, że komornik na podstawie art. 770 k.p.c. w związku z art. 743 k.p.c. ustala wyłącznie koszty wykonania zabezpieczenia w drodze postępowania egzekucyjnego, natomiast rozstrzygnięcie o nich wydaje Sąd w postanowieniu kończącym postępowanie w sprawie, w której udzielono zabezpieczenia w oparciu o art. 745 k.p.c.

Wątpliwości budzi natomiast zakres, w jakim komornik jest uprawniony, w trybie art. 770 k.p.c., do ustalenia kosztów wykonania zabezpieczenia. Prezentowane są tu dwa stanowiska według jednego z nich wszystkie powstałe w postępowaniu o wykonanie zabezpieczenia koszty są ustalane przez organ egzekucyjny, a rola sądu, który udzielił zabezpieczenia, ogranicza się wyłącznie do zastosowania zasady odpowiedzialności za wynik postępowania. Sąd nie jest nadto uprawniony do modyfikacji wysokości ustalonych przez organ egzekucyjny kosztów. Stanowisko to w istocie odwołuje się do językowej wykładni art. 770 k.p.c. i art. 745 k.p.c. Natomiast według drugiego stanowiska organ egzekucyjny ustala jedynie należne mu koszty wykonania zabezpieczenia, pozostałe zaś koszty ustala sąd, w tym uprawniony jest on również do ustalenia wysokości i zasadności wydatkowania kosztów poniesionych przez stronę w postępowaniu o udzielenie zabezpieczenia oraz w postępowaniu w przedmiocie wykonania zabezpieczenia (przykładowo zwrot wynagrodzenia pełnomocnika reprezentującego stronę w postępowaniu w przedmiocie wykonania zabezpieczenia).

Prezentując te stanowiska należy opowiedzieć się za drugim ze wskazanych poglądów i przyjąć, iż w postępowaniu w przedmiocie wykonania postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia komornik jest uprawniony wyłącznie do ustalenia należnych mu opłat i wydatków. Za stanowiskiem doktryny (tak Zbigniew Woźniak, Ustalenie i rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zabezpieczającego, Przegląd Sądowy 2008, nr 7-8, str. 117 i n. oraz Zbigniew Woźniak, Komentarz do art. 745 k.p.c. [w] Kodeks postępowania cywilnego, Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne, Komentarz, pod red. Jacka Gołaszyńskiego, Lex 2012) należy

powtórzyć, że użyty w przepisie art. 745 § 1 k.p.c. zwrot „rozstrzyga sąd” nie może być rozumiany inaczej niż przekazanie do wyłącznej kompetencji sądu ustalenia zasady odpowiedzialności za koszty postępowania zabezpieczającego oraz ustalenia ich wysokości w kontekście zasady kosztów niezbędnych i celowych do dochodzenia praw i celowej obrony. Przyjęcie tezy, iż komornik ustala wysokość należnego stronie zwrotu poniesionych przez nią kosztów, w tym wynagrodzenia reprezentującego stronę pełnomocnika, a sąd „rozstrzyga”, która ze stron ma ponieść koszty tego wynagrodzenia, pozostaje w sprzeczności z istotą rozstrzygania o kosztach postępowania. Przy odmiennym założeniu w istocie o kosztach wykonania zabezpieczenia rozstrzyga komornik, oznaczając ich wysokość. Nadto należy wskazać, iż może zdarzyć się tak, że komornik ustali wysokość wynagrodzenia pełnomocnika reprezentującego strony w sposób błędny. Przy założeniu, że wysokość kosztów poniesionych przez stronę w postępowaniu w przedmiocie wykonania zabezpieczenia ustala komornik, sąd prowadzący postępowanie zabezpieczające byłby związany prawomocnym postanowieniem komornika i nie byłby władny dokonać w nim zmiany. Czynności nadzorcze sądu w postępowaniu egzekucyjnym są zarezerwowane nie dla sądu prowadzącego postępowanie zabezpieczające, lecz dla sądu, przy którym działa komornik (art. 759 § 2 k.p.c.). Nie zawsze sąd udzielający zabezpieczenia będzie sądem, który sprawuje nadzór nad czynnościami komornika. Brak korekty błędnego postanowienia o ustaleniu kosztów nakłada na sąd obowiązek powielenia dokonanego przez komornika błędu, co jest niedopuszczalne, i nie zmienia tego fakt, iż strona mogła złożyć skargę na postanowienie komornika. Reasumując, należy stwierdzić, iż komornik jest władny ustalić wyłącznie koszty wykonania zabezpieczenia obejmujące koszty należne komornikowi (opłatę i wydatki). Koszty poniesione przez stronę w postępowaniu w przedmiocie wykonania zabezpieczenia, w tym również wynagrodzenia pełnomocnika reprezentującego stronę w tym postępowaniu, ustala i rozstrzyga o nich sąd.

Podzielając to stanowisko należało przedstawić to zagadnienie do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu celem potrzeby wyjaśnienia wątpliwości mając na uwadze różną praktykę Sądów w tym zakresie.